КОНЦЕПЦИЯ

за организация на първично предлагане на държавни ценни книжа, насочени към индивидуални инвеститори, в Република България

1. Основание, предмет и цел

1.1. Настоящата концепция определя организационен и технологичен модел за първично предлагане на държавни ценни книжа, насочени към индивидуални инвеститори („инструменти за граждани“), чрез държавна дигитална платформа и физически/партньорски точки за обслужване, при гарантирано обслужване без такси за крайните клиенти при записване.

Реализирането на концепцията допълва и не ограничава провеждането на емисионната политика на държавата по отношение на издаването и управлението на суверенния дълг при спазване на заложените лимити за управление на дълга. Решенията за параметрите на емисиите, издавани при реализиране на настоящата концепция (с краткосрочен или дългосрочен матуритет, дали същите ще предвиждат стимули при държане до падеж, ценово предимство при реинвестиране в нова емисия, данъчни облекчения или други специфични условия), се вземат от емитента при отчитане на интересите на фиска и на гражданите на Република България.

1.2. Концепцията предвижда обследване на използването и адаптацията на софтуерен продукт за пласиране на държавни ценни книжа към физически лица (уеб портал и мобилно приложение), като се запазват основните потребителски и оперативни процеси (подаване на поръчка, уникална платежна референция, автоматизирано съпоставяне на плащанията с поръчки, алокация, уведомяване и функционалност за реинвестиране), а интеграциите към институции и инфраструктура се адаптират за Република България съгласно Приложение №1. След анализ на разходите за адаптация на готов софтуер ще се разгледа и възможността да се проектира и реализира и собствен софтуерен продукт.

1.3. С цел осигуряване на възможност за вторична търговия от страна на инвеститорите, се предвижда съответните емисии „инструменти за граждани“ да бъдат допускани до търговия на Българска фондова борса при условия и по ред, определени от правилата на организатора на пазара и приложимата и действаща нормативна уредба и при използване на съществуващата сега инфраструктура (ДДЦК, ЦДАД, БФБ).

2. Основни характеристики на продукта

2.1.Дълговите инструменти, насочени към индивидуални инвеститори, се емитират/предлагат при условия, определени от Министерството на финансите, съобразно целите на програмата, пазарната среда и приложимата нормативна уредба.

2.2. За всяка емисия се определят минимум следните параметри: срок, начин на формиране на дохода, минимален и максимален размер на записване, целеви обем, срок за записване, правила при презаписване, календар на плащанията и условия за отказ/корекция на поръчка в рамките на периода за записване.

2.3. Предвижда се функционалност „реинвестиране“ (rollover) – възможност падежиращи суми на инвеститорите да могат да бъдат използвани за записване в нова емисия чрез автоматизирано прихващане (netting), доплащане и/или възстановяване на разлика, при утвърдени правила и срокове.

2.4. Лицата, към които ще бъде насочено предлагането на ДЦК съгласно подготвената концепция

Емисиите ДЦК ще бъдат предлагани на широк кръг лица, като таргетираните групи ще са различни в етапите на предлагането на конкретната емисия ДЦК. С цел разширяване на инвеститорската база, създаване на нови инвестиционни възможности и повишаване на нивото на финансовата грамотност на населението, с концепцията се предвижда предоставяне на възможност за директен достъп при предлагането на ДЦК за:

а) пълнолетни физически лица, граждани на Република България

б) пълнолетни физически лица, чуждестранни граждани, които имат разрешение за постоянно пребиваване в Република България

2.5. Програма за двойни емисии държавни ценни книжа

Предвижда се предлагането на ДЦК към индивидуални инвеститори при стандартни емисии, за които МФ е взело решение част от тях да се предложат за ритейл инвеститори, да става на два етапа.

Първият етап включва предлагане на емисията ДЦК на стандартизиран аукцион, организиран от БНБ, на който да бъде формирана пазарната цена на финансиране на правителството, изразена като реализирана среднопретеглена цена на одобрените поръчки, съответно среднопретеглена доходност до падеж. Вторият етап е директно предлагане към индивидуални инвеститори по определени от МФ параметри на база постигнатата пазарна цена на стандартизирания аукцион (процесът е описан в Приложение 2). Провеждането на два етапа за предлагане на емисията има за цел от една страна да постигне търсеното необходимо дългово финансиране на държавния бюджет, а от друга да предостави облекчен директен достъп, съответно инвестиционна алтернатива, на физическите лица да инвестират в ДЦК при определена на пазарен принцип доходност.

Настоящата концепция предлага използването на референтната конвенционална емисия за пазарно ценово откриване и свързана целева емисия с доходност, производна от аукциона,

като различието в предназначението на свързаната емисия представлява адаптация към националния контекст.

2.5.1 Контекст и цел на предложението

В условията на задълбочаване на интеграцията на Република България в рамките на Икономическия и паричен съюз и присъединяването към еврозоната, управлението на държавния дълг следва да отчита едновременно изискванията на пазарната дисциплина, регулаторна съвместимост с практиките на еврозоната и необходимостта от по-широко обществено участие във финансирането на държавата.

Настоящия документ предлага въвеждането на програма за т. нар. Двойни (свързани) емисии държавни ценни книжа (ДЦК), която позволява:

- пълноценно пазарно формиране на доходността;
- запазване на допустимостта на референтните емисии за целите на паричната политика на Евросистемата;
- контролиран и прозрачен достъп на непрофесионални инвеститори до държавния дълг, без пазарни изкривявания.

2.5.2. Основна концепция на програмата

Програмата се основава на пласмента на две тясно обвързани, но правно разграничени емисии ДЦК:

- референтна емисия - конвенционални ДЦК, които се предлагат посредством провеждането на високстандартизиран аукцион от Българската народна банка; и
- емисия,предназначена за непрофесионални инвеститори, чийто пласмент се осъществява директно, без участието на финансови посредници.

Връзката между двете емисии се изразява в механизма на определяне на цената, респективно съответстващата доходност на ДЦК, както и в еднаквите характеристики като матуритет и лихвен купон.

2.5.3 Конвенционалната емисия - пазарен и регулаторен стълб

Референтната емисия се пласира на аукционен принцип и служи като единствен механизъм за ценово разкриване (price discovery process), като:

- съдържа клаузи за колективно действие;
- отговаря на изискванията за допустимост като обезпечение в кредитните операции на Евросистемата; и
- формира среднопретеглената доходност, която се използва като референтна величина за емисия с целево предназначение.

По този начин цената на държавния дълг се определя изцяло от пазара, без административна намеса и без участие на неконкурентно търсене.

2.5.4.Емисия с предназначение за непрофесионални инвеститори

Целевата емисия представлява по-ограничен по обем транш, предназначена изключително за непрофесионални инвеститори, като притежава най-общо следните характеристики:

- доходността им се формира на база среднопретеглената доходност, постигната на аукциона на референтната емисия;
- матуритетът и лихвеният купон съвпадат с тези на референтната емисия;
- емисията не се пласира на аукционен принцип за разлика от референтната емисия;

Тази конструкция отчита ограничената инвеститорска база, като същевременно осигурява яснота и опростеност за непрофесионалните инвеститори.

2.5.5.Пазарна неутралност

Предложението не поражда непазарно противопоставяне или преференциално третиране на определени категории инвеститори, тъй като:

- доходността за непрофесионалните инвеститори не е преференциална, а пазарно реферирана и дефинирана; и
- достъпа до емисията на непрофесионални инвеститори не влияе върху процеса на формиране на цената.

Програмата за двойни емисии ДЦК представлява балансирано решение, което допринася за разширяване на инвеститорската база.

За целите на вторичната търговия емисиите (конвенционалната емисия и с тази за непрофесионални инвеститори) трябва да се търгува при едни и същи параметри и условия на регулирания пазар, като за двете емисии следва да е налично задължение за наличие на едни и същи маркет-мейкъри на регулирания пазар. Маркет -мейкърът на референтната емисия трябва да е маркет-мейкър и на емисията предназначена за граждани.

2.6. Видове продукти които могат да се предлагат за индивидуални инвеститори.

МФ може да предлага по тази програма:

- Целеви емисии (non marketable) ДЦК за граждани със следните специфични особености:
    - Достъпни са само за граждани;
    - С краткосрочен матуритет;

- Не се търгуват на вторичен пазар;
- Трябва да бъде осигурен за тях канал за обратно изкупуване от страна на МФ.

В случаите, когато се касае за емитиране на целеви емисии за граждани, характерът им може да бъде запазен, като се предвиди възможност за обратно изкупуване от емитента, което предоставя възможност за бърз изход от инвестицията за гражданите.

- Стандартни емисии (marketable) ДЦК – част от общо емитираните ДЦК :
  - Достъпни за индивидуални инвеститори при директна първична продажба;
  - Емисиите могат да са с разнообразен матуритет;
  - Първичната продажба е на два етапа – към Първичните дилъри за определяне на пазарна цена и след това за индивидуални инвеститори /Виж. Приложение 2/;
  - Няма ограничения за вторична продажба;
  - Вторичната продажба може да става през регулирания пазар и при задължение на първичните дилъри да са маркет-мейкъри по тези емисии. Маркет -мейкъра на референтната емисия трябва да е маркет-мейкър и на емисията предназначена за граждани;
  - Няма необходимост от канал за обратно изкупуване от страна на МФ

МФ може да определя баланса между целеви и стандартни емисии за индивидуални инвеститори в зависимост от стратегията си за активно управление на дълга, както и маркетинговата стратегия за пласиране на ДЦК за индивидуални инвеститори.

2.7. Eligible assets (допустими търгуеми активи)

Съгласно чл. 2, т. 25 от Насоки (ЕС) 2015/510 на Европейската централна банка от 19 декември 2014 година относно прилагането на рамката на паричната политика на Евросистемата (ЕЦБ/2014/60)

https://eur-lex.europa.eu/eli/guideline/2015/510/oj/bul

‘eligible assets’ са активи, които отговарят на критериите, установени в четвърта част на насоките и са съответно допустими като обезпечение при кредитните операции на Евросистемата, т.е. тези които могат да бъдат мобилизирани като обезпечение.

Европейската централна банка публикува актуален списък с ‘eligible assets’ на уебсайта си като го актуализира всеки делничен ден. При проверка в списъка емисии ДЦК, емитирани от Република Хърватска, които са предложени за записване на граждани се установи ,че са включени в списъка като допустими активи. Включването в този списък на емисиите, предложени въз основа на настоящата концепция ще се осъществява по преценка на БНБ.

2.8. Осигуряване на изход от инвестицията за индивидуални инвеститори. Обратно изкупуване.

За да бъде успешна програмата по предлагане на ДЦК за индивидуални инвеститори е необходимо да се осигури надежден и ефективен изход от инвестицията за инвеститорите.

В този аспект може да се разгледат два подхода при целеви емисии и при стандартни емисии.

При Целеви емисии ДЦК:

Тези емисии са краткосрочни и не се търгуват на вторичен пазар. Това поражда необходимостта емитентът МФ да организира обратното изкупуване на ДЦК за срока на емисията. Могат да се приложат различни стратегии. Видно от изследване на ОИСР (https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/01/sovereign-retail-debt-programmes-and-instruments_91c0e630/e2a782d0-en.pdf) някои държави начисляват такса за предсрочно погасяване, което действа като възпиращ фактор и може да помогне за предотвратяване на голям брой едновременни предсрочни погасявания. Когато се прилагат такси, те се събират предимно чрез частична или пълна загуба на натрупаната лихва. В Полша таксата е по-ниска, колкото по-кратък е оставащият падеж, като не се начисляват такси за падежи под 3 месеца, въпреки че натрупаната лихва се губи.

При Стандартни емисии:

При тези емисии ДЦК е важна ролята на вторичния пазар и ролята на маркетмейкърите, които могат да осигурят бързо освобождаване от инвестицията на добра цена през пазара /виж т. 3.4/. При това няма да има нужда МФ да организира обратно изкупуване.

3. Канали за първично предлагане

3.1. Дигитални канали (основни):

- уеб портал „е-ДЦК“ – регистрация/идентификация, избор на емисии, калкулатор, подаване/проследяване/отмяна на поръчки, електронни потвърждения, портфейл и история;
- мобилно приложение „е-ДЦК“ – функционалност, еквивалентна на уеб портала.

3.2. Физически/партньорски канал (основен за присъствено обслужване):

- „Български пощи“ ЕАД – обслужване на клиенти на място чрез достъп до партньорски (административен) модул/панел на платформата.

3.3. Допълнителни партньорски канали (за повишаване на обхвата, по преценка на емитента за конкретната емисия):

- търговски банки и инвестиционни посредници като дистрибутори/приемни точки за първично записване чрез достъп до партньорски (административен) модул/панел на платформата.

3.4. Първичен пазар – разходи такси и комисионни

- Всички разходи по обезпечаване на каналите за първично предлагане по т. 3 се поемат от емитента.

3.5. Вторичен пазар (след първичното предлагане при стандартни емисии):

- след приключване на първичното предлагане се осигурява възможност за вторична търговия чрез допускане на емисиите до търговия на Българска фондова борса.
- Вторичната търговия на регулиран пазар осигурява ликвидност за издаваните ДЦК, както и възможност за изход от инвестицията за дребните инвеститори при необходимост.
- Липсата към настоящия момент на активна вторична търговия на ДЦК може да бъде преодоляна чрез въвеждане на изискване за наличие на маркет-мейкъри на регулирания пазар по отношение на емисиите ДЦК, които са реализирани при изпълнение на настоящата концепция. Към настоящия момент съгласно Критериите за избор на първични дилъри на ДЦК, утвърдени от МФ, се предвижда задължение за първичните дилъри да спазват правилата за допускане до търговия на ДЦК на многостранната система за търговия E-Bond Bulgaria, оперирана от Bloomberg Trading Facility B.V., и да спазват изисквания за поддържане на твърди котировки на MTF- платформата E-BOND. Тези изисквания са предвидени и в договорите, които МФ сключва с всеки от първичните дилъри, които са типизирани. Предвид изложеното, за да се осигури маркет – мейкър на емисия ДЦК, допусната до търговия на регулиран пазар е необходимо да бъдат променени Критериите за избор на първични дилъри на ДЦК и сключените с първичните дилъри договори, като в тях се предвиди задължение за предоставяне на котировки и на регулиран пазар по емисиите, издадени съгласно настоящата концепция. Доколкото конкретните изисквания, сред които и осигуряването на твърди котировки, са предвидени в посочените Критерии, а в подзаконовата нормативна рамка е налична единствено делегация за издаването им, не се налага промяна на нормативната уредба.
- Независимо от гореописаното предложение за въвеждане на фигурата на маркет мейкъра при търговията на ДЦК на регулирания пазар, допълнителни предпоставки за активна вторична търговия условия са разширяването на кръга инвеститори в ДЦК и потенциалния икономически интерес за придобиване на ДЦК при пазарни условия. В нормативната уредба няма пречка на първични дилъри да се предлагат и инструменти с фиксирана доходност (както за индивидуални инвеститори).

3.6. Вторичен пазар – разходи , такси и комисионни

Разходите за вторична търговия се определят от таксите на регулирания пазар, пострейдинг услугите и комисионните за посредничество.

Към настоящия момент таксите на регулирания пазар за търговия с ДЦК, начислявани от Българска фондова борса (БФБ) към нейните членове – инвестиционни посредници и търговски банки, са в размер на 0,01% (нула цяло нула едно на сто) от общата изпълнена стойност на сделката. За регистрираните по реда на Правилата за членство маркет-мейкъри БФБ прилага политика за насърчаване на ликвидността, като възстановява на съответния маркет-мейкър начислените такси за търговия и допълнително го стимулира с 0,015% (нула цяло нула едно пет на сто) от стойността на всяка изпълнена поръчка.

Таксите за приключване на сделките на регулиран пазар са фиксирани към членовете в размер на 1, 50 лв. за всяка сделка, като тази такса не се таксува отделно към клиентите на членовете на борсата.

Комисионните за търговия на вторичния пазар на ДЦК, прилагани от членовете на борсата към техните клиенти, към момента са разнородни и варират в диапазона от 0,02% до 0,1% от стойността на сделката. Част от членовете на борсата прилагат диференцирани ставки в зависимост от реализирания обем, а други използват фиксирани такси в абсолютна стойност, обикновено в размер на 10–20 лв., независимо от стойността на сделката.

Следва да се подчертае, че настоящите нива на комисионните за вторична търговия с ДЦК са обусловени от ниската и непредвидима ликвидност на този сегмент на регулирания пазар, ограничения брой активни участници (както в retail, така и в институционалния сегмент), както и от факта, че малък брой клиенти следва да „издържат“ цялата необходима инфраструктура. Това води до ограничена ценова конкуренция и липса на икономически стимули за намаляване на таксите.

Към момента на регулирания пазар оперират приблизително 40 участника – членове на БФБ. При реализиране на настоящата концепция пазарът на ДЦК на регулирания пазар би станал значително по-активен и ликвиден, което ще създаде условия за намаляване на транзакционните разходи чрез повишена конкуренция между посредниците, по-ниски оперативни и ликвидни рискове, реализиране на икономии от мащаба и пазарно обусловено регулиране на комисионните.

Особено важна роля в този процес ще има наличието на маркет-мейкъри**,** които ще улеснят изпълнението на сделките и ще допринесат за стесняване на разликата между цените „купува“ и „продава“ (bid-ask спредовете). При наличие на официални маркет-мейкъри, освен че спредовете се стесняват, сделките преминават от „ад хок“ към рутинен характер, което намалява добавената брокерска стойност на услугата и прави по-високите комисионни все по-трудни за икономическо оправдаване.

Когато пазарът е по-ликвиден и предвидим, търсенето на посреднически услуги нараства, конкуренцията между посредниците се засилва, а стремежът за привличане и задържане на клиенти води до естествен бизнес натиск за понижаване на комисионните. Ликвидността създава условия за конкуренция, повторяем обем и по-ниска оперативна стойност на сделките. Не може да бъде изключена и възможността отделни членове на борсата да навлязат стратегически с по-ниски такси с цел завоюване на пазарен дял.

Всичко това ни дава основание да очакваме таските и комисионните на посредниците да бъдат в диапазона 0,01% - 0,02% от стойността на сделката.

В допълнение на това ИП предоставят на КФН предварително информация за таксите и комисионните си и КФН има наблюдение върху тях .

4. Институционален модел и роли

4.1. Министерство на финансите (МФ):

- организира емитирането/предлагането на инструментите за граждани, като за целта създава и поддържа подходяща административна структура в рамките на звеното, отговорно за управление на държавния дълг;
- обезпечава, в рамките на бюджета на МФ, необходимите средства за първичното предлагане на ДЦК за физически лица, в т.ч. за необходимата инфраструктура за пласмент
- определя условията на емисиите, лимитите, графика, правилата за алокация и процедурите по обслужване;
- управлява бюджетните сметки, по които постъпват средствата от пласмента на емисиите, както и сметки за обслужване и обратно изкупуване на ДЦК, предназначени за ФЛ;
- организира публичната комуникация, включително информационни материали и календар на емисиите.

4.2.Технически оператор на IT инфраструктурата: „Информационно обслужване“ АД (ИО АД) и/или Министерството на електронното управление (МЕУ):

- осъществяват адаптацията на предоставения от друга страна софтуерен продукт и реализират необходимите интеграции в Република България съгласно Приложение №1;
- Осигуряват оперирането на платформата от името на МФ на база сключен договор;

- осигуряват хостинг, експлоатация, киберсигурност, интеграционен слой към регистри/услуги, мониторинг, одитируемост и управление на промените.

4.3. Електронна идентификация/подпис/връчване:

- държавни и/или лицензирани доставчици на удостоверителни услуги – електронна идентификация (eID), КЕП и електронно връчване на документи (официални потвърждения, извлечения и уведомления).

4.4. „Български пощи“ ЕАД, търговски банки и инвестиционни посредници:

- приемат и обработват поръчки чрез партньорски (административен) модул/панел и/или интеграция към държавната платформа по стандартизирани процедури;
- не начисляват такси на инвеститора за първично записване (вж. т. 6).

4.5. Българска фондова борса (БФБ):

- организира търговията на допуснатите емисии с цел осигуряване на вторична ликвидност за инвеститорите.

4.6. Депозитар за държавни ценни книжа (ДДЦК)

- Регистрира емисията държавни ценни книжа в качеството на депозитар на емитента.
- Комуникира с ЦД АД на база изградената и регистрирана в T2S междудепозитарна връзка.

4.6. Централен депозитар АД

- В качеството на депозитар на инвеститор регистрира ДЦК по сметки на крайни инвеститори.
- Работи на база изградената към момента връзка с ДДЦК.

5. Процес на първично пласиране (оперативен ред)

5.1. Обявяване на емисия

МФ публикува условията на емисията (параметри, срокове, лимити, правила при презаписване, документи, инструкции за подаване на поръчки и записване, начин на плащане и срок за постъпване на средства).

МФ регистрира в ДДЦК емисията ДЦК за пласмент.

5.2. Регистрация и идентификация

- В дигиталните канали инвеститорът се идентифицира чрез eID и подписва с КЕП необходимите заявления/декларации и приемане на условията.
- Във физическите/партньорските канали идентификацията се извършва по приложимите процедури на обслужващата организация, като данните се въвеждат/подават в платформата по стандартизирани правила.

5.3. Подаване на поръчка

Инвеститорът избира емисия, размер и начин на финансиране („нови средства“/„реинвестиране“), при възможност за отказ/корекция в рамките на периода за записване.

5.4. Потвърждение и платежни данни

Системата издава потвърждение за приета поръчка, съдържащо най-малко: уникална платежна референция, бюджетна сметка (IBAN) на МФ за емисията, точна сума за плащане и краен срок за постъпване на средствата.

5.5. Плащане и автоматизирано съпоставяне на плащанията

- Плащането се извършва чрез банков превод с коректно попълнена референция и/или чрез касово плащане през физически канал (ако е предвидено).
- Платформата автоматично съпоставя постъпленията (плащанията) с поръчките по референция и прилага правила за надплащания/частични плащания (в т.ч. възстановяване на разлики/пропорционално редуциране).

5.6. Алокация

След изтичане на срока за записване се извършва алокация на валидните поръчки (платени/реинвестирани). При презаписване се прилага утвърден алгоритъм за пропорционално удовлетворяване.

На база информацията за общ обем удовлетворени поръчки ДДЦК регистрира по омнибус сметката на ЦД съответното количество ДЦК.

Операторът на приложението от името на МФ подава в ЦД удовлетворените и платени поръчки с данни за лицата за регистрация по сметки на крайни клиенти.

ЦД издава електронни потвърждения за регистрация, които през приложението се разпространяват до инвеститорите.

5.7. Окончателно потвърждение

Инвеститорът получава официално потвърждение за записания размер чрез електронно връчване и/или документ, предоставен във физическия канал (при поискване), без такса за клиента.

6. Такси и възнаграждения

6.1. Записването на инструментите за граждани през всички канали (онлайн и физически) се извършва без такси за крайните клиенти.

6.2. Възнагражденията към „Български пощи“, търговски банки и инвестиционни посредници се уреждат договорно от МФ и не се начисляват на инвеститора.

6.3. Сделките на вторичния пазар (след допускане до търговия на БФБ) се осъществяват при правилата на пазара и тарифите на съответните участници (инвестиционни посредници и пазарна инфраструктура), които не са част от таксите за първично записване по т. 6.1.

7. Функционални и технически изисквания към платформата

7.1. Платформата следва да реализира: управление на поръчки, генериране на потвърждения с референция, автоматизирано съпоставяне на плащанията, алокация, статути, извлечения, нотификации, реинвестиране и отчетност.

7.2. Платежният модул се адаптира към българската платежна инфраструктура и поддържа формати и процеси за ежедневно/интрадей получаване на информация за постъпления, възстановявания при необходимите контролни и одитни механизми.

7.3. Платформата следва да поддържа работа в евро и да прилага единни правила за формат, закръгляване и визуализация на доходност и плащания.

7.4. Хостингът, сигурността, мониторингът, логовете и одитируемостта се организират от държавния оператор (ИО/МЕУ) при прилагане на политики за управление на инциденти и контрол на достъпа.

8. Отчетност и управление на програмата

Платформата осигурява агрегирана отчетност към МФ, включително: обем записани емисии, брой инвеститори, среден размер, дял на реинвестиране, разпределение по канали,

проценти на откази/неплатени поръчки и оперативни показатели за обслужване (SLA), с цел управление и оптимизация на програмата.

9. Поетапно въвеждане

9.1. Етап 1: уеб портал + партньорски (административен) модул + осигуряване на възможност за вторична търговия чрез допускане на емисиите до търговия на БФБ.

9.2. Етап 2: мобилно приложение + нотификации.

9.3. Етап 3: разширяване и стандартизиране на реинвестирането като основен процес за задържане на инвеститорите.

Приложение №1

Разработване на нов или адаптация на съществуващ софтуер с отворен код с цел внедряването на използването му в България

А. Обхват на внедряването

А.1. Разработването на нов или адаптацията на съществуващ софтуерен продукт следва да запази основната логика и потребителски потоци на по пример на някои вече съществуващи в ЕС аналогични софтуери като например, но не само: регистриране на инвеститор, избор на емисия, подаване на поръчка, генериране на уникална референция, автоматизирано съпоставяне на плащанията, алокация, потвърждения, извлечения, нотификации и реинвестиране.

А.2. При хипотеза на адаптацията на готов софтуерен продукт за България се изисква подмяна на интеграционните зависимости (идентификация, лични данни, IBAN, плащания, физически и партньорски фронт-офис канали и вторична търговия) и привеждане на документите и процесите в съответствие към българската нормативна и институционална рамка. Следва да се провери дали съответния софтуер отговаря на изискванията на Закона за електронното управление, Закона за защита на личните данни, Закона за киберсигурност и подзаконовите нормативни актове.

А.3. При хипотеза на създаване на нов софтуер създаването му следва да бъде възложено на националния системен интегратор –ИО АД с договор за системна интеграция.

В. Интеграции за електронна идентификация, подпис и връчване - подлежи и на допълнително проучване в какво може да се състои, като част от изброените по-долу са:

В.1. Електронна идентификация (eID) – интеграция с национални механизми за електронна идентификация за достъп до уеб портала и мобилното приложение.

В.2. Квалифициран електронен подпис (КЕП) – интеграция за подписване на рамкови документи и на конкретни действия (поръчка, отказ/отмяна, реинвестиране), включително съхранение на подписани документи и доказателства.

В.3. Електронно връчване (e-delivery) – интеграция за официално връчване на потвърждения и документи към инвеститора; отделно могат да се използват допълнителни канали (e-mail/SMS/push) за оперативни уведомления.

C. Интеграции за лични данни и идентификатори (ЕГН/ЛНЧ) – следва да бъде предложено технологично решение от изпълнителя.

D. Интеграции за IBAN и разплащания към инвеститора следва да бъде предложено технологично решение от изпълнителя, което да реализира:

D.1. Интеграция към регистър на банковите сметки (където е приложимо) или алтернативен механизъм за верификация на въведен IBAN.

D.2. Процедура за актуализиране на IBAN и контролни механизми срещу злоупотреби (вкл. подписване, двуфакторна верификация, одитни следи) и др.

E. Следва да се запита изпълнителя относно възможността за евентуална бъдеща интеграция за плащания към бюджетни сметки на МФ и автоматизирано съпоставяне на плащанията, при която вероятно ще трябва да се:

E.1. Определят и конфигурират бюджетни IBAN-и за емисиите и параметризиране в платформата.

E.2. Стандартизира структурата на референцията така, че да е приложима в българските платежни формати и да позволява еднозначно съпоставяне на плащанията с поръчките.

E.3. Изгради механизъм за получаване на структурирана информация за постъпленията (дневно/интрадей), включително: сума, дата/час, референция и идентификатор на транзакцията, с цел автоматизирано съпоставяне на плащанията.

E.4. Поддържат на процеси и формати за възстановяване на разлики и за масови плащания по купони и падежи, включително контролни отчети и одит.

F. Интеграции за партньорски фронт-офис и касови операции (Български пощи ЕАД) следва да бъде предложено технологично решение от изпълнителя, което да позволи осъществяването на:

F.1. Достъп до партньорски (административен) панел/модул – функции: активни емисии, поръчки/откази, платежни данни и референция, статуси, реинвестиране.

F.2. Касова интеграция (при приложимост) – свързване на касовата операция с поръчката по референция и предаване на минимум данни (референция, сума, дата/час, обект/оператор, идентификатор на операцията), с цел автоматизирано съпоставяне на плащанията.

F.3. Непрекъсваемост – контролирани режими при липса на свързаност, синхронизация и механизми срещу дублиране.

G. Интеграции към канали на търговски банки и инвестиционни посредници следва да бъде предложено технологично решение от страна на изпълнителя, което да дава възможност за:

G.1. Достъп до партньорски (административен) панел/модул – функции: активни емисии, поръчки/откази, платежни данни и референция, статуси, реинвестиране.

G.2. Касова интеграция (при приложимост) – свързване на касовата операция с поръчката по референция и предаване на минимум данни (референция, сума, дата/час, обект/оператор, идентификатор на операцията), с цел автоматизирано съпоставяне на плащанията.

G.3. Непрекъсваемост – контролирани режими при липса на свързаност, синхронизация и механизми срещу дублиране.

H. Регистър на поръчките, алокациите и обслужването

H.1. Следва платформата да поддържа централизирани данни за поръчки, плащания, алокации, потвърждения и одитни следи.

H.2. Следва да се поддържат процеси и данни за купони/падежи, включително изходи за масови плащания и справки.

H.3. Следва платформата да поддържа интеграция със системата на ДДЦК за целите на плащания на лихви главници и други плащания.

H.3. Следва платформата да поддържа интеграция със системата на ЦДАД за целите на регистриране на одобрените поръчки на инвеститори.

I. Допускане до търговия на БФБ и изисквания за вторичния пазар - следва да бъде предложено технологично решение от страна на изпълнителя за:

I.1. Подготовка и подаване на документи и данни за допускане до търговия на БФБ съгласно приложимите правила.

I.2. Осигуряване на съгласуваност на параметрите на емисията между платформата и публичната пазарна информация.

I.3. Определяне на организационните взаимодействия и техническите зависимости с пазарната инфраструктура и участниците за осигуряване на вторична търговия.

J. Техническа експлоатация, сигурност и локализация – следва да отговаря на изискванията на Закона за електронното управление, Закона за защита на личните данни, Закона за киберсигурност и подзаконовите нормативни актове в областта като например:

J.1. Хостинг и експлоатация в среда на държавния оператор (ИО/МЕУ), управление на версии, среди, непрекъсваемост и резервираност.

J.2. Контрол на достъпа, регистриране в електронен дневник, мониторинг, управление на инциденти, защита на личните данни и одитируемост.

J.3. Локализация на интерфейса и документите към българската рамка, включително разграничаване на „първично записване без такси“ и условията за вторична търговия.

K. Елементи за повторно използване на внедрения софтуер заимстван от друга държава

K.1. Компоненти и функционалности

K.1.1. **Ще бъде изграден или заимстван от друга държава подходящ уеб- интерфейс, достъпен от всяка точка, както и приложение за мобилни телефони със следните реквизити:**

- вход/идентификация и управление на сесия;
- списък с активни емисии и условията им;
- детайлен екран за емисия;
- форма за подаване на поръчка и потвърждение;
- преглед на статус и история на поръчките;
- информативен калкулатор/визуализация на доходност (индикативно);
- „портфейл“/преглед на притежанията и извлечения (когато е приложимо).

K.1.2. **Партньорски (административен) модул – фронт-офис обслужване**

Следва изпълнителят да прецени дали може да бъде използван като основа за унифицирания партньорски (административен) модул за „Български пощи“, търговски

банки и инвестиционни посредници, и да включва обслужване през клонова мрежа, при което служител въвежда данните в система от името на клиента.

К.1.3. **Мобилно приложение (канал за граждани)**

Следва да може да изпълнява следните основни функции:

- преглед на активни емисии и параметри;
- подаване на поръчки и проследяване на статуси;
- преглед на исторически поръчки и информативна доходност; като се отчита, че функционалният обхват на мобилния канал в предоставения от друга страна софтуерен продукт за реализация е еквивалентен на уеб канала.

К.1.4. **Модул за уведомления към инвеститора**

Следва изпълнителят да реализира възможност за генериране и изпращане на уведомления при ключови събития (напр. регистрация на поръчка, приемане/отказ, напомняне, информация за нова емисия), като при хипотеза за адаптация на чужд софтуер, се адаптират каналите и съдържанието съобразно българските механизми за електронно връчване и комуникация.

К.2. Компоненти от back-office логика, подлежащи на повторно използване (с параметризация и/или частична адаптация) – при хипотеза за адаптация на готов софтуер

К.2.1. **Жизнен цикъл на поръчката и статуси**

Следва изпълнителят да прецени дали може да бъде използвана реализираната концепция за статуси и управление на жизнения цикъл на поръчките (вкл. възможност за отказ/корекция в рамките на периода за записване), като се параметризират сроковете, правилата и текстовете за българската програма.

К.2.2. **Автоматизирано съпоставяне на плащанията и обработка на отклонения**

Следва изпълнителят да прецени дали може да бъде използвана реализираната back-office логика за:

- автоматизирано съпоставяне на плащанията с поръчки по уникална референция и/или идентификатори;

- автоматизирано връщане на надплатени суми;
- обработка на частични плащания съгласно правилата на емисията, като конкретните правила за съпоставяне и източниците на данни се адаптират към българската платежна инфраструктура и бюджетни сметки.

К.2.3. **Алокация и обработка при презаписване**

Следва изпълнителят да прецени дали може да бъде използван реализираният подход за централизирана алокация след приключване на периода за записване, включително при наличие на презаписване, чрез параметризиране на алгоритъма и отчетните изходи.

К.2.4.**Реинвестиране („reinvestiranje“) като процес и потребителски функционалности**

Следва изпълнителят да прецени дали може да бъде използвана реализираната функционалност за реинвестиране (избор при подаване на поръчка; обработка на падежиращи суми; уведомления), като конкретните интеграции за източник на падежиращи суми и сетълмент логика се адаптират към българската институционална среда и избран модел за обслужване на емисиите.

К.2.5. **Отчетност и управленска информация**

Следва изпълнителят да прецени дали може да бъдат използвани реализираните справки и статистики за управление на програмата (обеми, брой инвеститори, разпределение по канали, дял на реинвестиране и др.), с възможност за разширение съобразно потребностите на МФ и договорните изисквания.

К.3. Интеграционни шаблони и точки за замяна (replaceable adapters) при хипотеза за адаптация на съществуващ софтуер

К.3.1. **Интеграционен слой – принцип на повторна употреба**

Съответният софтуерен продукт следва да включва интеграционен слой, реализиран за конкретни регистри и участници в съответната държава (личен идентификатор, eID платформа, централен регистър на банкови сметки, физическа мрежа за обслужване, депозитар и др.), като този слой може да бъде използван като **шаблон** за аналогични интеграции в България.

К.3.2. **Ключови „точки за замяна“ при адаптация**

При внедряване на готов, следва да се предвидят адаптери/модули за замяна на чуждите интеграции на в съответната държава, съобразно условията в България включително:

- идентификация и извличане/верификация на данни за лицето (OIB/e-Građani → български механизми за eID/КЕП и регистрови справки);
- механизъм за определяне/верификация на IBAN (CBAR → български приложим източник и/или процес на въвеждане и верификация);
- платежни потоци, формати и правила за автоматизирано съпоставяне на плащанията (платежни системи и формати → българска платежна инфраструктура);
- фронт-офис обслужване (FINA клонова мрежа → партньорски модул за „Български пощи“, банки и инвестиционни посредници).

К.4. Технологична база и приложимост за държавна експлоатация – при хипотеза за адаптация на съществуващ софтуер

К.4.1. **Сървърна технологична рамка**

Следва уеб приложението да е разработено върху съвременна технологична рамка (Spring Boot 3 / Java 21), което да позволява повторно използване на архитектурните решения (модули, роли, логове, конфигурационни параметри) и адаптация към изискванията за държавна експлоатация от ИО/МЕУ.

К.4.2. **Стандартизирани UI/UX компоненти**

Следва да бъдат използвани утвърдените UI/UX компоненти и структури на екраните (логин, списък емисии, детайли, поръчка, статуси, портфейл, история, известия), като се адаптират текстове, терминология и правни секции.

Приложение № 2

Етапи за осъществяване на предлагането на ДЦК съгласно концепцията за стандартни емисии ДЦК , в които МФ определя дял за индивидуални инвеститори

Предлаганият модел предвижда директен пласмент на ДЦК и последваща вторична търговия на регулиран пазар.

А. Директният пласмент ще се реализира чрез пряк достъп на инвеститорите (уеб портал и мобилно приложение), както и със съдействието на партньор – „Български пощи“ АД в пощенските клонове по места без такси за крайните клиенти при записване.

Съгласно цитираното по-горе изследване на ОИСР, 10 държави използват собствени платформи за предлагане на ДЦК с цел осигуряване на пряк и улеснен достъп на инвеститорите (например Хърватия, Полша, Австрия и др.).

Директният пласмент се предвижда да бъде осъществяван на два етапа на записване, както следва:

I етап – Провеждане на стандартизиран аукцион и определяне на пазарна доходност за предлаганата емисия.

В този етап предлагането се осъществява съгласно действащите правила чрез провеждане на организирани от БНБ аукциони с участието на определените от МФ първични дилъри. Първичните дилъри подават състезателни поръчки за своя сметка и за сметка на свои клиенти, както и несъстезателни поръчки за сметка на свои клиенти. На провеждания аукцион се определя номиналната стойност на обема на емисията в обращение, среднопретеглената цена на одобрените от МФ състезателни поръчки, съответно среднопретеглена доходност до падеж. Получената среднопретеглена доходност на аукциона ще се използва за определяне на единна продажна цена на емисията за втория етап на записване.

II етап – Предлагане за директна продажба на физически лица с неконкурентни поръчки

В него могат да участват само физически лица - резиденти, съгласно посоченото по т. 2.5 от концепцията. На потенциалните инвеститори се представя изготвен от МФ Документ за предлагането, в който се съдържа информация за съществените условия на емисията, в това число лихвен купон, цена за 100 единици номинал и доходност до падеж, като предлаганите на този етап ДЦК са с фиксирана доходност, съответно цена за 100 единици номинал. На страницата на Министерство на финансите се предвижда да се публикува Покана за записване на ДЦК, в която се посочват сроковете за подаване на поръчки и за заплащане на записаните ДЦК. Инвеститорите, които са подали заявление за записване на ДЦК, получават потвърждение, след което трябва да извършат плащането. В този случай, с номиналната сума на одобрените на втория етап поръчки се увеличава обема на емисията в

обращение. Този обем може да бъде в последствие увеличаван чрез провеждане на стандартизирани аукциони и директна продажба на физически лица.

При предлагане на ДЦК към физически лица е важно информацията да бъде по-достъпна.